

KASACIONI SUD ITALIJE
Presuda od 10.VIII 1934.

Ditta Richetti c/a Mariotti e Della Torre

Kupoprodaja CIF - Kupoprodaja dokumenata a ne robe - Teret
rizika nezgoda na putu

Kod kupoprodaje CIF s plaćanjem uz predočenje dokumenata predmet kupoprodaje nije prodana roba nego dokumenti koji je predstavljaju. Zbog toga sve nezgode koje bi se desile na robi u toku plovidbe padaju na teret kupca od luke ukrcaja.

/DOR XXXI, str. 290/

S.B.

Bilješka. - Ovdje navodimo jednu presudu talijanskog Kasacionog suda (isp. br. 3 str. 43 i br. 4 str. 34 naše publikacije te bilješke uz odnosne sudske odluke) iz koje se vidi poznato stajalište talijanske sudske prakse.

Takvo stajalište pretežno je i u engleskoj praksi, pa se u najnovijem izdanju knjige Kennedy "C.I.F. Contracts" s dopunama D.C. Thompsona (London 1959) navodi na str. 1. da je: "bitna karakteristika CIF ugovora da se dobava vrši isporukom dokumenata, a ne stvarnom isporukom robe". Protivno stajalište zauzima pretežni dio francuskih i belgijskih pisaca.

S.B.

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD NR HRVATSKE
Drugostepena presuda od 16.IX 1960.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Pavle Vinski, dr Djuro Pavić

Osiguranje tereta - Osiguratelj koji je platio osigurninu ima prema brodaru aktivnu legitimaciju silom zakona i nije potrebno da primalac robe, odnosno osiguranik prenese na njega svoja prava ustupom ili na bilo koji drugi način

Tvornica ulja predala je na prijevoz brodaru neku količinu sojine sačme i odredjen broj bačava sojinog ulja. Za

vrijeme prijevoza roba je djelomično oštećena. Zakoniti imalac teretnice (špediter) je prilikom primanja robe uložio protest. Osiguratelj je isplatio štetu vlasniku robe i tuži brodarka za naknadu štete.

Prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu tužbe u cijelosti. Sud je našao da je tuženi preuzeo teret u ispravnom stanju pa da je, jer je šteta nastala na robi za vrijeme prijevoza, odgovoran za nastalu štetu. Sud je uzeo kao utvrđeno da je do oštećenja došlo zbog curenja vode iz tanka, tako da je voda došla u skladište kroz cijev koja prolazi kroz skladište, a na kojoj cijevi nije bilo ventila za zatvaranje, jer je utvrđeno da je na ventilu manjkao navojni čep, odnosno da se ventil nalazio zaštićen u drvenom sanduku, i da je na njemu manjkao navojni čep, koji se nije mogao pronaći unatoč pažljivom traženju. Odnosni ventil bio je za cijelo vrijeme plovidbe pokriven vrećama s robom i nepristupačan posadi, pa sud uzima da odnosni čep nije bio na svom mjestu još prije početka plovidbe, te da se curenje vode u skladište ne može pripisati neotklonjivom vanjskom događaju, koji tuženik vidi u vibraciji broda, niti događaju u vezi s greškom u upravljanju brodom sa strane zapovjednika. Sud nalazi da se ovaj nedostatak ima pripisati propustu brodarka u pogledu njegove obaveze iz ugovora o prijevozu robe, tj. obaveze brodarka da brod dužnom pažnjom prije početka putovanja osposobi za primanje i čuvanje tereta.

Protiv ove presude tuženik je uložio žalbu zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, pogrešne primjene materijalnog prava i bitnih povreda odredaba parničnog postupka. Pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje žalitelj vidi u tome što sud nije uvažio činjenice da nitko od posade nije dirao ventil na cijevi i da se taj ventil nije mogao kontrolirati, te opetuje svoju tvrdnju da je čep otpao zbog vibracije broda. Pogrešnu primjenu materijalnog prava vidi pak u tome što smatra da tu nije uvažena prigovor pomanjkanje aktivne legitimacije. Tvrdi da je primalac po teretnici bilo poduzeće "Transjug", a ono da nije svoje pravo iz teretnice ustupilo nikome pa ni tužitelju, te da stoga tužitelj nije aktivno legitimiran na podnošenje ove tužbe.

Drugostepeni sud je odbio žalbu u cijelosti.

Što se tiče navoda žalitelja u pogledu odgovornosti za nastalu štetu, drugostepeni sud u svemu prihvaća stajalište prvostepenog suda. Osim toga dodaje da je vibracija broda normalna i redovita pojava kao što je i normalna pojava da zbog vibracije broda dolazi do popuštanja zavrtnja na ventilima, odnosno na čepu ventila. Brodar je dužan, znajući to, uložiti dužnu pažnju da ventili budu tako napravljeni da odole predviđenim vibracijama. Inače je odgovoran za štetu koja iz toga istekne.

Sud smatra da nije osnovan ni prigovor pomanjkanja aktivne legitimacije.

Tužitelj kao osiguratelj robe nakon isplate osigurnine, odnosno naknade iz osiguranja, silom zakona stiže sva prava prema štetniku do visine iznosa isplaćene naknade iz osiguranja, pa za sticanje prava prema štetniku nije potrebno da primalac robe, odnosno osiguranik, prenosi na osiguratelja svoja prava ustupom ili bilo na koji drugi način, bez obzira na čije ime glasi teretnica.

Tačno je da je u predmetnom slučaju u teretnici bio označen kao primalac špediter, a da je tužitelj naknadu iz osiguranja platio stvarnom vlasniku robe, tj. tvornici ulja. Međutim ta okolnost ne može imati nikakvog uticaja na prava tužitelja kao osiguratelja prema štetniku, u ovom slučaju brodaru, koji je skrivio nastalu štetu na robi koja se prevozila. Brodar u smislu ugovora o prijevozu robe, a i po teretnici, odgovara za nastalu štetu na robi, pa je na zahtjev iz teretnice stvarno legitimiran zakoniti imalac teretnice bez obzira da li se radi o teretnici na ime, na donosioca ili po naredbi. Stvarni primalac robe iz teretnice nesumnjivo ima interes na odnosnoj robi, pa je on u smislu pravnih pravila o osiguranju, kao imalac interesa na robi, ovlašten da od osiguratelja traži naknadu štete. Okolnost pak komu je stvarno naknada iz osiguranja plaćena stvar je medju trećima, tj. to je stvar osiguratelja i stvarnog vlasnika robe, pa ta okolnost ne može imati nikakvog uticaja na pravni odnos izmedju osiguratelja i izvornog nosioca interesa s jedne strane i osiguratelja i brodara s druge strane. Naime, u redovnom toku stvari interes na osiguranoj robi ima osoba koja osiguratelju dokaže svoj interes, a to je zakoniti imalac teretnice. U ovom slučaju "Transjug" kao imenovani

primalac. Prema tome, imalac interesa osiguranja na robi ovlašten je od osiguratelja da pokrene postupak za likvidaciju naknade štete, pa to je u predmetnom slučaju poduzeće "Transjug" i učinilo. Naime, među strankama je neosporno da je "Transjug" kao imenovani primalac iz teretnice u prvom redu brodaru protestirao oštećenje robe i time sačuvao svoja prava prema brodaru s jedne strane, a s druge strane pokrenuo je i postupak za naknadu štete iz osiguranja time što je dao da se putem avarijskog komesara utvrdi visina štete. Prema tome "Transjug" je kao stvarni imalac interesa na osiguranoj robi nastupio kao nominalni osigurenik, pa je stvarnim ustupom teretnica osiguratelju prenio na njega sva svoja prava koja je imao prema brodaru. Činjenica da je postupak naknade štete iz osiguranja poveden i da je plaćena naknada iz osiguranja djeluje tako da je osiguratelj izvorno stekao sva prava iz teretnice prema brodaru koja prema njemu ima i imenovani primalac robe, tj. "Transjug", pa kad je konačno po likvidaciji štete plaćena naknada iz osiguranja, tužitelj je kao osiguratelj silom zakona ušao u prava nominalnog imaoća interesa na robi prema brodaru koji je stvarno štetu skrivio i za nju je odgovoran. Činjenica, da je naknada iz osiguranja plaćena stvarnom vlasniku robe, a ne nominalnom imaoću teretnice, tj. u teretnici označenom primaocu, na odnos između osiguratelja i brodara nema nikakvog utjecaja, jer je pitanje stvarne isplate štete vlasniku robe nastalo tek pošto je nominalni nosilac teretnice označio osiguratelju komu će isplatiti naknadu.

Prema tome, za sticanje prava osiguratelja prema brodaru za štetu nastalu na robi predanoj brodaru na prijevoz nije potrebna nikakova formalna cesija, a ni posebno prenošenje i istupanje prava iz teretnice, jer ih osiguratelj stiže silom zakona, pa je stoga on aktivno legitimiran na tužbu prema brodaru, bez obzira da li su mu prava iz teretnice ustupljena posebnom ispravom ili da je ta prava stekao iz teretnice, kad bi se radilo o teretnici po naredbi, prijenosom iste indosamentom.

G.B.